

**การศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอย
ของเทศบาลตำบลบ้านเปิด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
Guidelines for the of Solid Waste Management of Banpet
Municipality, Muang District, Khon Kaen Province**

ปติพงษ์ วรรณปิยะ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาอุปสรรคการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน และศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพัฒนาการดำเนินการจัดการขยะ มูลฝอยที่เหมาะสมของเทศบาลตำบลบ้านเปิด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ปฏิบัติการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ๑๕ คน และผู้นำชุมชน จำนวน ๒๓ คนและสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์แบบเจาะจงจากกลุ่มนายก เทศบาล/ เทศบาล หรือ ผู้นำชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเปิด โดยสภาพมีการดำเนินการจัดการขยะ ๔ ขั้นตอนคือ ๑) การเก็บรวบรวม ๒) การขนย้าย ๓) การแปรสภาพ ๔) การกำจัดขยะ มีปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเปิด โดยส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการที่ประชาชนไม่มีการคัดแยกขยะทำให้ขยะมีปริมาณมาก ส่งผลให้การดำเนินการขนย้ายขยะนั้นต้องใช้งบประมาณมาก สิ้นเปลืองพลังงานเชื้อเพลิง เนื่องจากเทศบาลตำบลบ้านเปิดประสบปัญหาด้านสถานที่กำจัดขยะยังไม่สามารถดำเนินการกำจัดขยะได้เอง จึงทำให้แนวโน้มการจ่ายค่าเชื้อเพลิงมีสูงขึ้นทุกปี สำหรับแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนามี ดังนี้ การปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน คือ (๑) การเก็บรวบรวม ควรต้องเร่งรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนและเยาวชน ให้รู้จักการคัดแยกขยะมูลฝอย และจัดทำโครงการ “ถนนปลอดถัง” โดยค่อยๆ ลดจำนวนถังขยะที่วางบนท้องถนนหรือในชุมชนให้มีจำนวนลดน้อยลง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน (๒) การขนย้าย ควรดำเนินการจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านเชื้อเพลิงที่มีแนวโน้มสูงเพิ่มขึ้นทุกปีในการขนย้ายขยะมูลฝอย (๓) การแปรสภาพ ส่งเสริมให้ชุมชนนำขยะเปียกที่คัดแยกมาทำเป็นปุ๋ยชีวภาพเพื่อใช้ในการเกษตร (๔) การกำจัดขยะ โดยใช้เตาเผาขยะไร้

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มลพิษ เพื่อลดปัญหาการขนย้ายขยะไปฝังกลบ หรือทำลายที่ไกลจากเทศบาล โดยซื้อขยะมูลฝอยจากประชาชนแต่ประชาชนต้องทำการคัดแยกขยะไว้ให้ ข้อเสนอแนะ ควรทำการศึกษาเพิ่มเติม โดยส่งเสริมให้นำขยะมูลฝอยมาแปรรูปในรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน และศึกษาการจัดทำศูนย์จัดการขยะมูลฝอยแบบบูรณาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอย และเกิดประโยชน์สูงสุดกับเทศบาลตำบลบ้านเปิดต่อไป

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอย, ตำบลบ้านเปิด

Abstract

The objective of this research is studying for managing of the solid waste problem and the solution of it, to develop the management methods that are suitable for Banped Municipality, Muang District, Khon Kaen Province. Data storages from the 15 managing solid waste executors and the 23 community leaders by group discussions and specific interviewing from group of the community leaders.

The study results showed that: there are 4 methods of Banped solid waste management; 1) Collections 2) Transportation 3) Converged (Transforming into), and 4) Waste disposal. The problem of Banped solid waste management is sorting waste of people in community, in other words; the people of Banped community do not sort out the solid waste before disposal, it's the cause of plenty solid waste, and this cause leads to the problem of solid waste transportation, that must use a large amount of budgets and the power consumption, in addition, Banped Municipality has lacked of experiencing of solid waste management facility or landfill facility, this cause makes upward trend of budgets every year, so that the solutions of this problem is improving and developing of solid waste management; 1) Collections; Promoting and supporting the campaign knowledge of solid waste management for young persons and other people to know how to sort out the solid waste and prepare the project "Road Without Bin" by gradually reduce the bins on the roads or in the community to change the behavior of people. 2) Transportation; supplying the place for integrating solid waste disposal to reduce the budgets of power consumptions transportation. 3) Converged (Transforming into); supporting of sorting the wet waste to transform into organic fertilizer for agriculture

of the community. 4) Waste disposal ; Supporting and supplying to use the free-Pollution indicator to reduce the problem of solid waste transportation to landfill facility that's far away from Banped Municipality, on this way, buying the solid waste from people in community (but the people must sort out the waste before selling) and the suggestion that should makes the additional studies by supporting the transforming of solid waste into other forms to increased Revenue of the community and preparing to build the integrated of solid waste management, due to increased efficiency of solid waste management and to achieve maximum benefit for Banped Municipality.

Keywords: Development, Waste, Banped Municipality

๑. บทนำ

การจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นบริการสาธารณะที่สำคัญให้แก่ประชาชน เพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ ถึงฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๕๖ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๕๒ กำหนดให้เทศบาลมีหน้าที่ในการจัดเก็บ กำจัด ควบคุม และการส่งเสริมกิจกรรมรณรงค์ลดปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่ตลอดเวลา โดยอาศัยกฎหมายระเบียบหรือข้อบังคับให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม และยังเป็นกำหนดขอบเขตพฤติกรรมของผู้ก่อมลพิษว่าสิ่งใดถูกหรือผิดกฎหมาย และต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนด โดยเจตนารมณ์ของการปกครองท้องถิ่นนั้น ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยให้แก่สาธารณะ

ในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยทั่วไปที่ผ่านมาพบว่า ใน

การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย มีปัญหาและอุปสรรคของการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่ยังขาดประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวม ขนส่ง และกำจัดขยะมูลฝอยยังไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่การอาคารบ้านเรือน และสถานประกอบการ รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยปัญหาส่วนใหญ่ของเทศบาลมีการจัดการขยะที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล เช่น ไม่มีการปูวัสดุรองพื้นและการเทกองบนพื้นแล้วเผา ซึ่งการกำจัดขะนั้นในท้องถิ่นจะใช้วิธีกองทิ้งไว้ให้เน่าเปื่อยผุพังไปเองตามธรรมชาติ มีการจุดไฟเผาบ้างเป็นครั้งคราว สำหรับขยะที่เผาไหม้ได้ซึ่งทำให้เกิดปัญหามลพิษต่อสภาพแวดล้อมอย่างมากมาย เช่น การปนเปื้อนของดิน การปนเปื้อนของแหล่งน้ำ และการปนเปื้อนของอากาศ ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไปเกือบทุกชุมชนทั่วประเทศ ทำให้พบเห็นความสกปรกและความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองอยู่ทั่วไป ดังนั้นการจัดการขยะให้ได้ผลดีและเกิดประโยชน์สูงสุดนั้น การคัดแยกขยะก่อนที่จะนำไปกำจัดซึ่งเป็นขั้นตอนที่

สำคัญในการจัดการขยะเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการกำจัดด้วย ทั้งยังเป็นการสร้างรายได้ที่เกิดจากการนำวัสดุที่แยกออกมานั้นไปจำหน่ายด้วย โดยการคัดแยกจากแหล่งกำเนิดของขยะนั่นเอง เพราะทำได้ง่ายค่าใช้จ่ายน้อยเพียงให้แต่ละบ้านจัดภาชนะรองรับขยะแยกกันไว้แต่ละส่วนทั้งยังเป็นการฝึกหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกาทิ้งขยะของประชาชนอีกทางอีกด้วย^๑

จากข้อมูลของเทศบาลตำบลบ้านเป็ดในการจัดการขยะมูลฝอยที่ผ่านมา มีวิธีการบริหารจัดการขยะเช่นเดียวกับเทศบาลอื่นๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน นั่นก็คือการจัดเก็บขยะแล้วนำขยะที่จัดเก็บได้ขนถ่ายไปทิ้งรวมกันในพื้นที่ที่จัดเตรียมไว้สำหรับการฝังกลบ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาทำให้กระบวนการจัดการขยะของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด ยังขาดขั้นตอนที่น่าจะสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชนและท้องถิ่น ดังนั้นจึงควรหาแนวทางพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น หรือวิธีการบริหารจัดการที่ดีกว่าในปัจจุบัน ตั้งแต่กระบวนการเก็บรวบรวม การเก็บขนย้าย การแปรสภาพ และการกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งจะส่งผลให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น และจะทำให้เทศบาลลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอยลงทำให้งบประมาณที่ใช้เป็นค่าใช้จ่ายของการนำขยะมูลฝอยไปทิ้งยังพื้นที่อื่นนอกเขตที่มีจำนวนมากให้ลดน้อยลง หรือสร้างความคุ้มค่าให้เกิดขึ้น ดังนั้น

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในประเด็นปัญหาที่สำคัญเหล่านี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้แนวทางปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

๒. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

๓. เพื่อเสนอแนวทางแก้ไข และพัฒนาการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ปฏิบัติการบริหารจัดการขยะมูลฝอย จำนวน ๑๕ คน ผู้นำชุมชน จำนวน ๒๓ คน ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการ

^๑ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, *การจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน*. แหล่งที่มา : http://www.pcd.go.th/info_serv/haz_community.html [๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘].

ดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย และแนวทางแก้ไข พัฒนาการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด ในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการศึกษาแนวทาง พัฒนาการจัดการขยะมูลฝอย และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้ การแปรความการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ตามหลักอุปนัยวิธี (Induction method)

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด ผลการวิจัยพบว่า ที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน จากผลการศึกษาสภาพการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย และปริมาณขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเป็ดที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน โดยภาพรวมพบว่า สถิติปริมาณขยะมูลฝอยในช่วง ๓ ปี ย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗ ที่มีจำนวนปริมาณขยะมากที่สุด อันดับที่ ๑ คือ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มีปริมาณขยะ ๗๐-๙๐ ตัน/วันอันดับที่ ๒ คือ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ มีปริมาณขยะ ๕๐ ตัน/วัน และอันดับที่ ๓ คือ ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีปริมาณ ๔๐ ตัน/วัน โดยแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย โดยส่วนใหญ่เกิดจากร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว ตลาดสด ย่านธุรกิจการค้าและพาณิชยกรรม โรงงานอุตสาหกรรม สถาบันศึกษา สถานประกอบการ บ้านพักอาศัย หน่วยงานราชการ สวนสาธารณะ ถนน ทางเท้า และที่สาธารณะ พบว่าแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยมากที่สุดอันดับ ๑ คือ ตลาดสดที่มีจำนวนมากถึง

วันละ ๑ ตัน/ต่อวัน และโดยสภาพของภูมิทัศน์ของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และร้านอาหารค่อนข้างมาก ทำให้ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ทั้งเกิดคนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลด้วย

๒. การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด ผลการวิจัยพบว่า

๑) การเก็บรวบรวม จัดเก็บจากแหล่งครัวเรือน สถานประกอบการ หน่วยงานราชการ ตลาดสด สวนสาธารณะ ถนน ทางเท้าและที่สาธารณะโดยการเก็บรวบรวมส่วนใหญ่ จะเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยที่ใส่ถุงดำหรือพลาสติกที่เหลือจากการใช้ หรือถังขยะใบเล็กๆ ภายในบ้าน ก่อนที่จะทิ้งลงในถังขยะของเทศบาลที่จัดเตรียมไว้ให้

๒) การขนย้ายขยะ เทศบาลตำบลบ้านเป็ดทำการขนขยะโดยรถบรรทุกขยะชนิดอัดท้ายเพื่อนำไปกำจัดยังศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น ณ ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น บ้านคำบอน ตำบลโนนท่อน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๓) การแปรสภาพ รวบรวมขยะที่พนักงานเก็บขนคัดแยกบรรจุใส่ไว้ในถุงดำเก็บไว้ที่ข้างสำนักงานเทศบาลเพื่อรอการจำหน่าย และอีกส่วนหนึ่งส่งเสริมให้ประชาชนนำไปแปรรูปเพื่อนำไปใช้ทางการเกษตร และ ๔) การกำจัดขยะยังไม่มีที่กำจัดขยะของตนเองจึงนำขยะทั่วไปกำจัด ณ ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น และอีกส่วนหนึ่งขยะประเภทกิ่งไม้ หรือเศษวัสดุก่อสร้าง โดยกำจัดด้วยวิธีการฝังกลบปีละ ๑ ครั้ง โดยแต่ละขั้นตอนต่างก็ประสบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอย สาเหตุหลักเกิดจาก

ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอย ก่อนทิ้งลงในถังขยะของเทศบาล และสถานที่ทิ้งขยะอยู่ห่างไกลจากสำนักงานเทศบาล ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณในการกำจัดขยะมูลฝอย

๓. ปัญหาอุปสรรคการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด สามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง กล่าวคือ เทศบาลตำบลบ้านเป็ดสามารถใช้ขั้นตอนการบริหารจัดการขยะของเทศบาลตำบลบ้านเป็ดในการดำเนินการจัดการขยะได้ส่วนหนึ่ง แต่ก็ยังมีขยะมูลฝอยในตำบลบ้านเป็ดที่ไม่สามารถจัดการได้แม้จะไม่มากนัก แต่พบว่าส่วนใหญ่ มักจะเป็นขยะมูลฝอยในโซนสวนสาธารณะ สถานที่ท่องเที่ยว และตลาดที่ยังไม่สามารถจัดเก็บได้ทั้งหมด โดยที่ผ่านมามีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลตำบลบ้านเป็ดทั้งหมดประมาณ ๗๐ ตัน/วัน เทศบาลสามารถเก็บขนได้ประมาณ ๖๕ ตัน/วัน คิดเป็นร้อยละ ๙๓ ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด ซึ่งจากการใช้ขั้นตอนการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด ทำให้เกิดปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยต่างๆ ทั้งในส่วนของการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย การขนย้ายขยะมูลฝอย การแปรสภาพขยะมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอย ดังนี้

๓.๑ การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย พบปัญหาที่เกิดจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีการคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง หรือขยะมีพิษ ทำให้ยากต่อการคัดแยก และในชุมชนต้องการให้เทศบาลตำบลบ้านเป็ดจัดวางถังขยะประจำบ้านของตนเอง

ทำให้เทศบาลตำบลบ้านเป็ดมีถังขยะอยู่เป็นจำนวนมากมองดูไม่สวยงามและยังเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค

๓.๒ การขนย้ายขยะมูลฝอย พบปัญหาเกี่ยวกับการขนย้ายขยะที่อยู่ห่างไกลถึง ๒๕ กิโลเมตร ทำให้สิ้นเปลืองค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น ด้วยเหตุนี้เทศบาลจึงได้จำกัดการขนย้ายขยะมูลฝอยเพียงวันละ ๑ เที่ยว และรถบรรทุกขยะของเทศบาลตำบลบ้านเป็ดหลายคันมีอายุการใช้งานมากกว่า ๑๐ ปี ซึ่งมีเส้นทางขรุขระ เหล่าบาก หน้าฝนรถต้องลุยน้ำซึ่งเต็มไปด้วยเชื้อโรค ทำให้รถเสีย และซ่อมบ่อย บางครั้งไม่สามารถเก็บขยะในชุมชนได้ตามวันเวลาที่กำหนด

๓.๓ การแปรสภาพขยะมูลฝอย พบปัญหาที่ยังไม่มีโครงการที่ส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยให้กับประชาชนในชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่จึงไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง และไม่ให้ความสำคัญประกอบกับไม่มีความรู้ในเรื่องการแปรสภาพขยะมูลฝอย

๓.๔ การกำจัดขยะมูลฝอย พบว่าประสบปัญหาด้านสถานที่กำจัดขยะโดยได้ดำเนินการฝังกลบขยะ หลังจากขยะเต็มพื้นที่แล้ว มีการปลูกต้นไม้ปกคลุมเพื่อให้มีทัศนียภาพสวยงาม แต่ปรากฏว่าในช่วงเดือน เมษายน ๒๕๕๒ พื้นที่รวมขยะของเทศบาลตำบลบ้านเป็ดมีปัญหาข้อร้องเรียนเรื่องมลพิษทางน้ำกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว สำหรับปัญหาอุปสรรคการขนย้ายขยะมูลฝอยของคร่าวเรือนในชุมชน พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาการขนย้ายขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทิ้งลงในถังขยะที่ทางเทศบาลจัดเตรียมไว้ให้

มีเพียงบางชุมชน ที่บ้านเรือนประชาชนอยู่ห่างไกลจากถนน ทำให้ไม่สามารถขนย้ายขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทิ้งลงในถังขยะที่เทศบาลจัดเตรียมไว้ให้ แต่พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องการแปรสภาพขยะมูลฝอย และไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนที่จะนำมาทิ้งลงในถังขยะที่ทางเทศบาลจัดเตรียมไว้ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ทำให้พนักงานจัดเก็บขยะมูลฝอยจะต้องเสียเวลามากคัดแยกขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถใช้ได้ออก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของพนักงานจัดเก็บขยะจะต้องได้รับผลกระทบจากขยะที่เชื้อโรคที่เกิดจากขยะมูลฝอย เพราะจะต้องดำเนินการจัดเก็บทุกวัน อนึ่ง ปัญหาอุปสรรคของการกำจัดขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่กำจัดขยะมูลฝอยโดยการทิ้งลงในถังขยะ โดยมีเพียงบางชุมชนที่อยู่อาศัยประชาชนยังมีพฤติกรรมในการกำจัดขยะที่ไม่ถูกวิธี จะกำจัดขยะมูลฝอยด้วยการขุดหลุม และทำการเผาซึ่งจะก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

๔. แนวทางการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของเทศบาลตำบลบ้านเปิด ควรต้องเร่งรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนและเยาวชน ให้รู้จักการคัดแยกขยะมูลฝอย นอกจากนี้ควรมีการจัดตั้งธนาคารขยะในชุมชนและในโรงเรียน เพื่อให้มีการจัดตั้งธนาคารขยะขึ้นในเขตชุมชนเพื่อนำขยะที่คัดแยกแต่นำมาใช้ประโยชน์ได้มาแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของ นอกจากนี้เทศบาลควรชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนในชุมชน เรื่องปัญหาปริมาณถังขยะในเขตเทศบาลที่มีมากเกินไป ทำให้มองดูไม่สวยงามเสียทัศนียภาพ

และอาจจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุในการสัญจรไปมารวมทั้งเชื้อโรคที่เกิดจากขยะมูลฝอยในถังขยะ และการค้ำขยะของสุนัขที่ทำให้เกิดความสกปรก และการจัดทำโครงการ “ถนนปลอดถัง” ควรดำเนินการจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ใกล้เคียงกับเทศบาลเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการขนย้ายขยะมูลฝอย และยังช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย ค่าวัสดุน้ำมันเชื้อเพลิงและล้อลื่น และลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอยด้านเชื้อเพลิงที่มีแนวโน้มจะสูงเพิ่มขึ้นทุกปี ควรจัดอบรมให้ความรู้แนะนำประชาชนชุมชนไปทัศนศึกษาดูงานการแปรสภาพขยะมูลฝอยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาแนะนำให้กับประชาชนในชุมชน เช่น มีการนำเศษอาหารหรือเศษผัก ผลไม้ นำมาหมักทำเป็นน้ำหมักปุ๋ยชีวภาพได้ ก็นำมาแจกจ่ายให้กับประชาชน หรือชุมชนที่นำไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อในการเกษตรหรือนำออกจำหน่าย

การกำจัดขยะมูลฝอยโดยใช้เตาเผาขยะไร้มลพิษ เทศบาลตำบลบ้านเปิดในอนาคตได้นำเสนอกรณีตัวอย่างจาก เตาเผาขยะไร้มลพิษของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า เดิมเทศบาลเมืองศิลาก็ประสบปัญหาคล้ายคลึงกับเทศบาลตำบลบ้านเปิดก็สามารถใช้การได้ดีจึงจะทำโครงการนี้ให้สำเร็จในอนาคตเพื่อลดปัญหาการกำจัดขยะและการกำจัดขยะมูลฝอยโดยใช้นโยบายซื้อขายขยะมูลฝอยจากประชาชนทำการรับซื้อขยะจากประชาชนแทน แต่ประชาชนต้องทำการคัดแยกขยะไว้ให้ แล้ววางไว้ที่หน้าบ้านเมื่อครบกำหนดวันนัดหมาย รถเก็บขยะของ

เทศบาลก็จะไปจัดเก็บ ทำการชั่งน้ำหนักขยะ และจดบันทึกเอาไว้ให้ตรงกัน เพื่อรวบรวมไว้จ่ายค่าขยะให้กับประชาชนเมื่อครบ ๑ เดือน

๕. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า เทศบาลตำบลบ้านเปิดดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย ได้ ๔ ขั้นตอน คือ การเก็บรวบรวม การขนย้าย การแปรสภาพ และการกำจัดขยะ ซึ่งทุกกระบวนการตั้งแต่ ๑) การเก็บรวบรวม ขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนใส่ถังขยะ ถูดำ หรือถุงพลาสติก นำมาทิ้งลงในถังขยะของเทศบาลที่จัดเตรียมไว้ให้ ๒) การขนย้ายขยะ เทศบาลตำบลบ้านเปิดทำการขนขยะโดยรถบรรทุกขยะชนิดอัดท้ายเพื่อนำไปกำจัดยังศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น ๓) การแปรสภาพ รวบรวมขยะที่พนักงานเก็บขนคัดแยกบรรจุใส่ไว้ในถูดำเก็บไว้ที่ข้างสำนักงานเทศบาลเพื่อรอการจำหน่าย และอีกส่วนหนึ่งส่งเสริมให้ประชาชนนำไปแปรรูปเพื่อนำไปใช้ทางการเกษตร ๔) การกำจัดขยะ จึงนำขยะทั่วไปกำจัด ณ ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น และอีกส่วนหนึ่งขยะประเภทกิ่งไม้ หรือเศษวัสดุก่อสร้าง โดยกำจัดด้วยวิธีการฝังกลบปีละ ๑ ครั้ง โดยแต่ละขั้นตอนต่างก็ประสบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอย สาเหตุหลักเกิดจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งลงในถังขยะของเทศบาล และสถานที่ทิ้ง

ขยะอยู่ห่างไกลจากสำนักงานเทศบาล ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณในการกำจัดขยะ มูลฝอย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภรณ์ คิตดี^๒ พบว่า ขั้นตอนการจัดการขยะมูลฝอย มีทั้งหมด ๔ ขั้นตอน และทุกแยกขั้นตอนประสบปัญหาแตกต่างกันได้แก่ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมประชาชนไม่มีคัดแยกขยะ ทำให้ยากต่อการคัดแยกภายหลัง เพราะปริมาณขยะในแต่ละวันมีจำนวนมากถึง ๑๐-๑๒ ตัน ขั้นตอนการขนย้าย เนื่องจากเทศบาลตำบล สีชลอยู่ไกลจากพื้นที่ในการกำจัดขยะทำให้สิ้นเปลืองทั้งค่ากำจัดขยะ และค่าขนย้าย ขั้นตอนการแปรสภาพ ไม่มีการรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะ และขั้นตอนการกำจัดขยะไม่มีสถานที่กำจัดขยะเป็นของตนเอง

๑. ปัญหาอุปสรรคของการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเปิด ประกอบด้วย ๑) การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย พบว่าปัญหาที่เกิดจากประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีการคัดแยกขยะเปียกขยะแห้ง หรือขยะมีพิษ ทำให้ยากต่อการคัดแยก ๒) การขนย้ายขยะมูลฝอย ในการดำเนินการขนย้ายขยะมูลฝอย พบว่าปัญหาเกี่ยวกับการขนย้ายเพื่อไปกำจัดยังศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งเทศบาลตำบลบ้านเปิดอยู่ห่างจากศูนย์กำจัดขยะฯ ๒๕ กิโลเมตร ทำให้สิ้นเปลืองค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและล้อถื่น เทศบาลจึงได้จำกัดการขนย้ายขยะมูลฝอยเพียงวันละ ๑ เที่ยว ๓) การแปรสภาพขยะมูลฝอย พบว่าเทศบาลตำบลบ้านเปิดยังไม่มีโครงการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอย

^๒ ภรณ์ คิตดี, “การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสีชล อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช”, การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๓.

ให้กับประชาชนในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่มี การคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ อีกทั้งยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และไม่ให้ความสำคัญในเรื่องของการ แปรสภาพขยะมูลฝอยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวณี คิตติ และสุลักษณ์ นิสัยนต์^๓ ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยไว้ว่า ขั้นตอนการแปรสภาพไม่มีการรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะ และ ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ จึงไม่ให้ความสำคัญ ของขยะมูลฝอย ทำให้มีการจัดการขยะ มูลฝอยไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และ ๔) การ กำจัดขยะมูลฝอย พบว่าเทศบาลตำบลบ้านเป็ด ประสบปัญหาด้านสถานที่กำจัดขยะ โดยได้ดำเนินการ ฝังกลบขยะ หลังจากขยะเต็มพื้นที่แล้ว มีการ ปลูกต้นไม้ปกคลุมเพื่อให้มีทัศนียภาพสวยงาม แต่ ปรากฏว่าในช่วงเดือน เมษายน ๒๕๕๒ พื้นที่รวม ขยะของเทศบาลตำบลบ้านเป็ดมีปัญหาข้อร้อง เรียนเรื่องมลพิษทางน้ำกับประชาชนที่อาศัยอยู่ใน บริเวณดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุลักษณ์ นิสัยนต์ กล่าวไว้ว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการขยะมูลฝอยบางคนและประชาชนยัง ขาดความรู้ความเข้าใจ จึงไม่ให้ความสำคัญของ ขยะมูลฝอย และมีการจัดการขยะมูลฝอย ไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

๒. แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของ เทศบาลตำบลบ้านเป็ด สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

๒.๑ แนวทางการปรับปรุงในส่วน ของการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย มีแนวทางดังนี้ คือ เทศบาลตำบลบ้านเป็ดควรต้องเร่งรณรงค์ให้ ความรู้แก่ประชาชนและเยาวชน นักเรียนให้รู้จัก การคัดแยกขยะมูลฝอย โดยเฉพาะขยะมูลฝอยที่ ไม่มีประโยชน์ออกจากขยะมูลฝอยที่สามารถนำมา ใช้ประโยชน์ได้ เช่น ขวดน้ำ พลาสติก ถุง กระดาษ เป็นต้น ซึ่งสามารถนำไปจำหน่ายได้ นอกจากนี้ควร มีการจัดตั้งธนาคารขยะในชุมชนและในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของภาวณี คิตติ พบว่า เพื่อ เป็นการแก้ไขปัญหาการเก็บรวบรวมขยะควรมีการ รณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนให้มีการคัดแยกขยะ ก่อนนำมาทิ้ง และให้มีการจัดตั้งธนาคารขยะขึ้นใน เขตชุมชนเพื่อนำขยะที่คัดแยกแต่นำมาใช้ ประโยชน์ได้มาแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของ นอกจากนี้ เทศบาลควรชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนใน ชุมชน เรื่องปัญหาปริมาณถังขยะในเขตเทศบาลที่ มีมากเกินไป ทำให้มองดูไม่สวยงามเสียทัศนียภาพ และอาจจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุในการสัญจรไปมา รวมทั้งเชื้อโรคที่เกิดจากขยะมูลฝอยในถังขยะ และ การขุดเขี่ยขยะของสุนัขทำให้เกิดความสกปรก และจัดทำโครงการ “ถนนปลอดถัง” โดยค่อยๆ ลด จำนวนถังขยะที่วางบนท้องถนนหรือในชุมชนให้มี จำนวนลดน้อยลง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของ ประชาชนโดยการทิ้งขยะมูลฝอยให้น้อยลง ขณะ เดียวกันเป็นการปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ภายในเขต

^๓ สุลักษณ์ นิสัยนต์, “แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู”, วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๔๑.

เทศบาลให้ดูสวยงาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วงเพชร สังข์สุวรรณ^๔ พบว่า ปัญหาในการจัดการ ชยะที่สำคัญกว่าทุกด้านคือ การวางถังขยะไม่ เพียงพอ ซึ่งได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติประชาชนใหม่ ให้ทิ้งขยะให้น้อยลง เพื่อทำเป็นชุมชนปลอดถัง โดยให้ทุกคนต้องร่วมมือ เพราะเป็นเรื่องที่ส่งผลต่อ สุขภาพของประชาชน มีการคัดแยกขยะและนำ ขยะไปขายที่ร้านขายของเก่า ธรรงค์ให้ประชาชน ใช้ถังดำในการรองรับขยะมูลฝอย และเทศบาล ตำบลบ้านเปิดประชาสัมพันธ์เวลาการเก็บรวบรวม ขยะมูลฝอยที่แน่นอน เพื่อให้ประชาชนนำขยะใส่ ถูกลงมาวางไว้หน้าบ้าน และจะมีรถบรรทุกขยะไป เก็บขนเป็นเวลา เพื่อจะช่วยลดจำนวนปริมาณถัง ขยะในชุมชน และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ แก้ไขการรวบรวมขยะมูลฝอยโดยการจัดประกวด ชุมชนสะอาด เช่น หน้าบ้านน่วมอง ชุมชนอนุรักษ์ โลก เป็นต้น เทศบาลตำบลบ้านเปิดควรจัดทำ รางวัลเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนหันมาสนใจใน การรักษาความสะอาดทั้งในระดับครัวเรือนและใน ระดับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา สุยะวงศ์^๕ พบว่าการจัดการขยะในครัวเรือนควรมี การแบ่งหน้าที่ การให้ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย ของครัวเรือนการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะ มูลฝอย และการรับรู้กฎระเบียบเกี่ยวกับการ จัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เพื่อให้ประชาชน

ตระหนักถึงการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน

๒.๒ แนวทางการปรับปรุงในส่วน ของการขนย้ายขยะมูลฝอย มีแนวทางดังนี้คือ เทศบาลตำบลบ้านเปิดควรดำเนินการจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ใกล้เคียงกับเทศบาลเพื่อให้ เกิดความสะดวกรวดเร็วในการขนย้ายขยะมูลฝอย และยังช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย ค่าวัสดุน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น และลดค่าใช้จ่ายในการจัดการ ขยะมูลฝอยด้านเชื้อเพลิงที่มีแนวโน้มจะสูงเพิ่มขึ้น ทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภารณี คิทธิ พบว่า ปัญหาในการกำจัดขยะและขนย้ายขยะของ เทศบาลตำบลสิชล คือ เทศบาลตำบลสิชลนั้นอยู่ ห่างไกลจากพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอย ทำให้สิ้นเปลือง ค่ากำจัดขยะ และค่าขนย้าย จึงจัดหาสถานที่เพื่อ ใช้ในการดำเนินการจัดการขยะได้เอง เพื่อลด ปัญหาการเรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะ

๒.๓ แนวทางการปรับปรุงในส่วน ของการแปรสภาพขยะมูลฝอย มีแนวทางดังนี้คือ เทศบาลตำบลบ้านเปิดควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ ประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์มาให้ ความรู้แก่ประชาชนให้ความรู้ผู้นำชุมชนโดย พา ประธานชุมชนไปทัศนศึกษาดูงานการแปรสภาพ ขยะมูลฝอยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ ประสบความสำเร็จ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาแนะนำ

^๔ วงเพชร สังข์สุวรรณ, “การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง”, *การศึกษานิเทศศาสตร์ปริทัศน์*, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐.

^๕ ปวีณา สุยะวงศ์, “บทบาทของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนชัยต่อการแก้ปัญหาขยะ มูลฝอย”, *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๑) : หน้า ๒๓๕-๒๓๘.

ให้กับประชาชนในชุมชน นำอาหาร หรือเศษผักผลไม้ สามารถนำมาหมักทำเป็นน้ำหมักปุ๋ยชีวภาพได้ ก็นำมาแจกจ่ายให้กับประชาชน หรือชุมชนที่นำไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อในการเกษตร หรือนำออกจำหน่าย เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม และยังได้เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนนำขยะเปียกที่คัดแยกมาทำเป็นปุ๋ยชีวภาพ อีกทั้งส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักวิธีการคัดแยกขยะในครัวเรือนตามประเภทของขยะ เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง ฯลฯ แล้วนำขยะแห้งในส่วนที่ยังใช้ได้นำกลับมาใช้ใหม่หรือสามารถนำขยะมาขายแลกเปลี่ยนเป็นเงินได้ และรวมไปถึงการแปรรูปขยะให้ผลิตภัณฑ์สิ่งประดิษฐ์ของชุมชน โดยทางเทศบาลต้องให้การสนับสนุนโครงการดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของสุลักษณ์ นิสัยนต์ ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยไว้ว่า ขั้นตอนการแปรสภาพควรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะ และประชาชนให้ความรู้ความเข้าใจ และทำให้มีการจัดการขยะมูลฝอยไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

๒.๔ แนวทางการปรับปรุงในส่วนของการกำจัดขยะมูลฝอย มีแนวทางดังนี้ เนื่องจากเทศบาลตำบลบ้านเป็ด ไม่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เนื่องจากบ่อกำจัดเดิมขยะที่นำไปทิ้งมีจำนวนมากจนไม่สามารถนำไปทิ้งได้ อีกทั้งมีการร้องเรียนจากชุมชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงบ่อกำจัดขยะของเทศบาล จึงต้องนำขยะมูลฝอยไปทิ้งในบ่อกำจัดขยะของเทศบาลนครขอนแก่นซึ่งอยู่ไกลออกไปถึง ๒๕ กิโลเมตร ทำให้ไม่สะดวกและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากการแก้ปัญหาในระยะยาวซึ่งมีแนวทางที่จะดำเนินการวิจัยดังนี้

๒.๔.๑ การกำจัดขยะมูลฝอยโดยใช้เตาเผาขยะไร้มลพิษ เทศบาลตำบลบ้านเป็ดได้นำเสนอกรณีตัวอย่างจาก เตาเผาขยะไร้มลพิษของเทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นพบว่า เตมเทศบาลเมืองศิลาก้ประสบปัญหาคล้ายคลึงกับเทศบาลตำบลบ้านเป็ด เนื่องจากมีปริมาณขยะมูลฝอยมากถึงวันละประมาณ ๑๒ ตัน จึงได้มีการนำเตาเผาขยะไร้มลพิษมาใช้ โดยในขณะนี้ได้มีการดำเนินการโดยให้บริษัทเอกชนมาวางแผนเพื่อจัดทำโครงการกำจัดขยะของเทศบาลเมืองศิลา และได้มีการดำเนินการทดลองนำขยะไปกำจัดแล้วครั้งหนึ่ง ก็สามารถใช้งานได้ดีจึงจะทำโครงการนี้ให้สำเร็จในอนาคตเพื่อลดปัญหาการกำจัดขยะ

๒.๔.๒ การกำจัดขยะมูลฝอยโดยใช้นโยบายซื้อขยะมูลฝอยจากประชาชน ซึ่งการดำเนินการในส่วนนี้เทศบาลตำบลบ้านเป็ดต้องหาที่วางเปล่าอย่างน้อยหนึ่งแปลง เพื่อจัดสร้างอาคารโรงคัดแยกและแปรสภาพขยะมูลฝอย โดยเป็นการลงทุนเพียงครั้งเดียว แต่สามารถใช้งานได้ตลอดไป ถือเป็นภาระสนับสนุนของเทศบาลในขั้นตอนแรก ด้วยการสนับสนุนงบประมาณเพื่อก่อสร้างอาคารโรงคัดแยกและแปรสภาพขยะมูลฝอย ดังนั้นต้องมีศูนย์คัดแยกและแปรสภาพขยะมูลฝอยเพื่อทำการคัดแยกขยะและสามารถนำไปขายเป็นรายได้ของเทศบาล จากนั้นเทศบาลตำบลบ้านเป็ดต้องดำเนินการรณรงค์ให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ พร้อมกับทำความเข้าใจกับประชาชนว่า เมื่องานก่อสร้างอาคารโรงคัดแยกและแปรสภาพขยะเสร็จสิ้นลง

แล้ว ในทางกลับกันเทศบาลจะทำการรับซื้อขยะจากประชาชนแทน แต่ประชาชนต้องทำการคัดแยกขยะไว้ให้ แล้ววางไว้ที่หน้าบ้าน เมื่อครบกำหนดวันนัดหมาย รถเก็บขยะของเทศบาลก็จะไปจัดเก็บ ทำการชั่งน้ำหนักขยะ และจดบันทึกเอาไว้ให้ตรงกัน เพื่อรวบรวมไว้จ่ายค่าขยะให้กับประชาชนเมื่อครบ ๑ เดือนนอกจากแนวทางแก้ไขดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จากการสนทนากลุ่มได้เสนอแนะให้ควรมี การจัดตั้ง “ศูนย์จัดการขยะแบบบูรณาการของเทศบาลตำบลบ้านเปิด” และใช้คณะกรรมการศูนย์เป็นองค์กรในการบริหารจัดการจัดการขยะมูลฝอยโดยที่คณะกรรมการ ศูนย์ฯ คัดเลือกมาจากตัวแทนประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน ๑๑-๑๕ คน ประกอบด้วยตัวแทนจาก เทศบาลตำบลบ้านเปิด วัด โรงเรียน โรงพยาบาลหรือสถานีนอนามัย สถานีตำรวจภูธรย่อย ชุมชนต่างๆ พ่อค้า แม่ค้าจากตลาดสด ธุรกิจร้านค้า หรือเรือประมง โดยมีการเชื่อมโยงเป็นโครงสร้างเครือข่าย และส่งตัวแทนเข้าไปร่วมเป็นคณะกรรมการศูนย์จัดการขยะแบบบูรณาการของเทศบาลตำบลบ้านเปิด วัตถุประสงค์เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการช่วยกันจัดการขยะในแต่ละชุมชน เพื่อแก้ไขลดปัญหาภาระการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเปิด และลดปัญหาที่ต้นเหตุด้วย

๖. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาที่นำเสนอข้างต้น ผู้ศึกษาขอเสนอแนวทางแก้ไขการใช้แนวทางพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบล

บ้านเปิด อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นสรุปได้ดังนี้

๑. ควรมีการเผยแพร่ความรู้เรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรที่มีประสิทธิภาพโดยใช้วิธีการแบบปากต่อปากหรือการใช้บุคคลที่เป็นตัวแทนของภาครัฐ/ ท้องถิ่นคอยสอดแทรกความรู้ในระหว่างที่มีทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการพูดคุยกันระหว่างตัวแทนของภาครัฐ/ท้องถิ่น และประชาชน ซึ่งจะทำให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลได้ดีกว่า อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งนำไปสู่การเชื่อมโยงกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร

๒. ควรสร้างความรู้และสร้างความเข้าใจกับประชาชนในเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรตั้งแต่การการมีส่วนร่วมริเริ่ม การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมดำเนินงาน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมประเมินผลร่วมกับทางเทศบาล เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีโอกาสในการมีส่วนร่วมด้วยการฝึกอบรมและการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง

๓. เทศบาลควรเสริมสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ประชาชนด้วยการจัดกิจกรรมที่มีเป้าหมายเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับขยะมูลฝอย เช่น การให้ประชาชนจัดตั้งธนาคารขยะ เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ระบบและวิธีคิดด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นให้ประชาชนมีความตระหนักและเห็นถึงความสำคัญในการคัดแยกขยะมูลฝอย และยังเป็นสิ่งจูงใจในการรับประโยชน์ร่วมกันจากการจัดตั้งธนาคารขยะขึ้นมาในชุมชน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) วารสาร :

ปวีณา สุยะวงศ์. “บทบาทของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนชัยต่อการแก้ปัญหาขยะมูลฝอย”. **วารสารการบริหารท้องถิ่น**, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๑).

(๒) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย :

ภาธรณี คิตดี. “การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช”. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. **วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น** : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๓.

วงเพชร สัจจ์สุวรรณ. “การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง”, การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. **วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น** : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

สุลักษณ์ นิสัยนต์. “แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑.

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. **การจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน**. แหล่งที่มา : http://www.pcd.go.th/info_serv/haz_community.html [๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘].